знімають, з шкурою знімають, бо нічим княжат недорослих», де «кайданами міняються, правдою торгують і господа зневажають».

Суттєво, що таким же конфліктним, дисгармонійним уявляється Шевченкові і минуле України, яке уособлює світ козацтва. Гетьманщина — чільний період козацтва — постійно зображується як форма ідеального існування. У вірші «Сон» («Гори мої високії...») старий дідусь говорить про неї як про «Божий рай». Чигирин — стара козацька столиця — це «святе» і «славне» місто. Але якби цим обмежувався погляд на минуле України, то він мало чим різнився б від досить поширеного в тогочасній національній свідомості міфу про «золотий вік» козацької минувшини, що всіляко героїзувався як безповоротно втрачена антитеза огидній сучасній дійсності. Погляд такий суттю своєю неісторичний, адже він протиставляє минуле й сучасне, позбавляє можливості спостерігати шлях власне історичного розвитку.

ФІТОНІМИ У ТВОРАХ Т. Г. ШЕВЧЕНКА: ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Підгородецька І.Ю., *канд. філол. наук, доцент кафедри укр. та рос. мов*

Літературна спадщина Т. Г. Шевченка є невичерпним джерелом дослідження для вчених-філологів. Сучасні розвідки в царині лінгвопоетики, лінгвостилістики, етнолінгвістики, когнітивної лінгвістики спрямовані на виявлення глибинних смислів лексичних одиниць, їх трансформацій у художніх творах митця відповідно до авторського світобачення та мовомислення.

Народнорозмовна основа поезії Т. Г. Шевченка незаперечна. У ній органічно злилися пісенний фольклор і усна оповідь, доповнені всім тим, що збереглося від давніх мов, уживаних в Україні-Русі. Але мова Т. Г. Шевченка – це індивідуальне й неповторне явище в історії вітчизняного красного письменства, з лише йому притаманними рисами, дослідження яких є актуальним і в XXI столітті.

Предметом нашої розвідки є функціонування фітонімів (лексичних одиниць на позначення реалій рослинного світу) у ранній творчості Т. Г. Шевченка. Аналіз мови ранніх творів поета виявляє, що Т. Г. Шевченко досить рідко використовує фітоніми у прямому (номінативному) значенні. Так, у баладі «Причинна» крізь романтичні пейзажі проступають риси української природи. Цьому сприяє уживання назв рослин, типових для українських ландшафтів: *Сердитий вітер завива, // Додолу **верби** гне високі; Сичі в гаю перекликались, // Та **ясен** раз у раз скрипів; У нас козак в **очереті**, // В **очереті**, в **осоці**; А дівчина спить під **дубом***.

У реалістичних творах також постають знайомі картини сільського пейзажу, у словесному творенні яких важливу роль відіграють фітоназви: *Зеленіють по садочку // **Черешні** та **вишні*** («Катерина»); *У яру гребля, **верби** в ряд* («Катерина»).

Часто автор уживає назви рослин, що стали в українській національній

свідомості символами рідної землі: *Засне долина. На* ***калині*** *// І соловейко задріма* («На вічну пам’ять Котляревському»); *Над водою гне з* ***вербоючервонукалину*** («На вічну пам’ять Котляревському»); *Защебече соловейко // В лузі* ***накалині*** («Тополя»); *Не співає чорнобрива, //Стоя під* ***вербою*** («Тополя»).

Поет застосовує фітоніми й у переносному значенні (у складі метафор, порівнянь тощо). Найчастіше конкретні чи узагальнені назви реалій рослинного світу виступають у порівняннях: *А без долі біле личко – //* ***Якквітка*** *на полі* («Катерина»); ***Яктополя*** *стала в полі* («Катерина»); *Подивилась на дитину: // Умите сльозою, // Червоніє,* ***як квіточка***(«Катерина»).

Т. Г. Шевченко вживає фітоназви не тільки в прямих, а й в опосередкованих порівняннях у складі розгорнутих метафор: ***Думи*** *мої, думи мої, //* ***Квіти*** *мої діти! // Виростав вас, доглядав вас, – // Де ж мені вас діти?* («Думи мої, думи мої»).

У баладі «Тополя» поет застосовує прийоми персоніфікації й паралелізму, наділяючи рослину рисами людини, порівнюючи самотність тополі, що стоїть сама серед поля, із самотністю сироти на чужині: *По діброві вітер виє, // Гуляє по полю, // Край дороги гне тополю // До самого долу. // Стан високий... // Подивиться – серце ниє: ... // Одна, одна як сирота // На чужині гине!*

Досить рідко зустрічаємо в ранніх поезіях Т. Г. Шевченка вживання фітоназв у складі метафор: ***Верба*** *сміється. Свято скрізь* («На вічну пам’ять Котляревському»).

Отже, у мовній творчості Т. Г. Шевченка фітоніми виступають як у прямій номінативній функції, так і функціонують у складі художніх тропів, репрезентуючи переносні значення й засвідчуючи риси індивідуального художнього стилю митця. Як і у фольклорних поетичних творах, у поезіях Т. Г. Шевченка назви рослин часто набувають символічних значень.

ВНЕСОК Т. Г. ШЕВЧЕНКА В РОЗВИТОК ЛІТЕРАТУРИ

Поліщук Н. О., *студ. ІІ курсу факультету обліку і фінансів*
Науковий керівник – Шевченко С. В., *канд. екон. наук, доцент* ***кафедри економ.теорії***

Шевченко людина багатогранна. Митець, глибокий лірик, і творець епічних поем, видатний драматург.

Літературна спадщина Шевченка— це «Кобзар», 9 повістей (із 20-ти задуманих), п'єса «Назар Стодоля», кілька уривків інших драматичних творів, щоденник та листи. Найпопулярніший з цієї спадщини— «Кобзар», він пішов у найширші трудові маси. Вірші, а то й цілі поеми з нього, відразу завчали напам'ять навіть неписьменні. Причина цього чи не єдиного явища в історії світової поезії дуже проста: про що б не писав поет, в центрі його уваги— знедолена, скривджена проста людина, найчастіше селянського стану. Його «Кобзар»,— це книга, творена горем і сльозами, гнівом і надією. В одному народному переказі говориться, що «Тарас Шевченко усі людські болі списував